

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Diurnalulu acest'a ese in t'ota Marti-sér'a; dar' prenumeratimile se primescu in t'ote dilele. Pretiulu pentru Austro-Un-gari'a: pre unu anu e 6 fl., pre 1 semestru 3 fl., — pentru Roman'a si Ticerile latine si streine: pre unu anu 8 fl. (20 franci — lei noi), pre 1 semestru 4 fl. (10 fr.—1. n.) Unu numeru singuraticu costa 12 cr. v. a.

T'ote siodenile si assemnatiunile suntu a se tramite la Redactiunea diurnalulu in Gher'la (Szamosujvár.) Er' diurnalele de schimb precum si t'ote scrierile de a caror'a aparentia ar' fi a se face mentiune in acestu diurnalulu suntu a se tramite la Proprietariulu diurnalulu M. B. Stanescu in Arad.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linta si 30 cr. tace timbrale. La repetiri mai dese a unoru si acelor'asi insertiuni se acc'orda reduceri insemnate in pretiulu de inserare.

Collectantii de insertiuni se imp'artasescu in % cuvenitu.

Abonamentele suntu a se face prin assemnatiuni postale: La REDACTIUNEA DIURNALULUI in Gher'la Szamosujvár. Cei de gente barbara si din ti'era straina se voru adresá: in Siberi'a la Tiarulu, in Chin'a la Ching-chiling-ho, in Persi'a la Siaculu, in Asi'a si in celelalte parti ale lumei la prefectulu Banija. Pretiulu de abonamentu se primescu in totu soiulu de bani — numai in bani ideali nu.

UNU APELU
f'orte seriosu
si
importantu

a lui

„Gur'a Satului“

catra

NATIUNEA ROMANA.

Mama dulce! Scumpa ginte!
Unde-su tempurile sante,
Candu p'alu teu ferice plaiu
Infloriau totu flori din raiu:
Credintia, devotamentu,
Doru de-unu viitoriu mai santu,
Zelu, iubire de dreptate;
Si curat'a libertate?

Candu fi-ti de zelu aprinsi,
De-egoismu inca ne 'nvinsi,
Gat'a stáu pentru-alu teu bine
A-si dá sangele din vine?

Candu pastorii turmei tale
Amblau toti numai p'o cale,
Si unu gându areáu cu toti:
De a feri tuu de la...

Candu preotii tei eroi
Nu se trageau totu 'napoi
De erá vre-unu reu se 'nfrunte:
Ci mergeau cu crucea 'n frunte —?

Candu guvernulu si amploiatu,
Judi, notari si advocati,
Se 'ngrigiau si de poporu,
Nu numai de pung'a loru;
Si-aperau pe cei sermani,
Nu-i storceau numai de bani?

Candu pe bolt'a-ti zimbitoru
Luceá alu virtutii sóre,
Nimicindu cu sacr'a-i façia
A pecatelorü grea cétia?
Unde suntu, o! scumpa ginte!
Unde-aceste díle sante? . . .
Au sboratu la ceriulu santu,
Lasându nópte pe pamentu!
P'alu virtutii tronü curatu
Siede adâ neyrulu pecatu,
Er' virtutea cersítore
Prin colibi de f'óme móre . . .
Si tu ginte, mare-odata,
Plângi in jale cufundata;
Si-ai tei fii se plângi te lasa:
De-a ta gele nu le pasa! . . .

Dar' nu plânge mama buna!
Ór'a mangaierei suna.
Nu! eu nu potu, d'icu mai multu
Plânsu-ti gelnicu se-lu ascultu!
Desi fi-ti toti suntu rei
Si 'ntristéza anii tei:
Eu voiescu se-ti càsiunu tie

De candu esu asié de varu

*Cu-a mea cós'a la hotaru,
Pe alu teu plain auritu
Scaii fórte s'au sporitu,
Florile perit'au éra! . . .*

**De aci 'nainte dara
Din palatu-mi nou, domnescu,
Din „Orasiulu armenescu“
Cercetá-voiu mai desu tiér'a,
Voiu esí 'n tóta Marti sér'a:**

*Si cu cós'a mea subtira
De umoru si de satira
Scaii toti i voiu cosí,
Si flori mándre voiu prasí.
Pe a ta bolta ceréscu
Face-voiu ér' se lucéscu,
Se 'ncaldiéscu-alu teu pamentu:
Alu virtutii sóre santu!
Ai tei fi spre reu plecati
Voiu se-i facu ér' drepti, curati;
Pe mascati i-'oiu demascá,
Pe tirani i-'oiu infierá,
I-'oiu impunge si i-'oiu drege:
Pána-candu se voru corege!
Séu de nu: vai de-aloru sórte:
Face-i-'oiu se-si róge mórte!
Ér' la cei de omenía
Le voiu duce veselía.
Candu la densii voiu intrá,
De necesuri voru uitá,
Si cu tine, maica buna,
Voru suride impreuna. . .*

*Dar' se potu aste 'mpleni,
Ce-va, diu, mi-ar trebuí.
Au o móra se 'nvêrtesce,
Apa déca nu-i sosescé?*

GHERLA, in Octomvre, 1879.

*Au preotii cânta 'n daru?
Nu traiescu de pe altaru? . . .
Domnalu Tisza e domna mare
Si ne-adapa cu 'ntristare:
Totusiin cere se-i dâmu — dare!
Apoi eu, ce-su mai seracu,
Si voiescu la toti se facu
Veselia si placere:
Chiar' nimicu se nu potu cere?? . . .
Cine póte se colinde
Sate, tieri, fora merinde?*

**Cei ce dorescu veselía,
Deie-mi deci merinde mie:**
**6 fl. pe unu anu,
Mai multu nu ceru neci c'unu banu;
Ér' pre tempu de 6 luni
3 fl. inc'oru fi buni;
Pe 3 luni — dupa dreptate:
1 fl. si jumetate;
Éra cei din tieri streine
Optu pe anu, si va fi bine!**

*Nu stati deci pe gându, Románi
Câci va paré reu adî-mâni.
Ve deschideti pung'a iute,
Nu ceru eu, cá Tisza, sute:
Numai câte-va bancute.
Sum'a-i mica 'n sine tare,
Dar' efectu-i va fi mare:
Ve facu risu unu anu întregu,
Ér' de sunteti rei, ve dregu:*

*Si prin asta operare
Scapu gintea de-o bóla mare! —
Au poteti dorí mai multe?*

*Aseptându cele cerute,
Poftindu-ve cele bune:
Me inchinu cu plecatiume*

Gur'a Satului.

**LIBERTATEA
EGALITATEA
FRATIETATEA
si
DREPTATEA**

dupa
Conceptulu lui Pist'a
si
Practic'a de astadi.

Patianile si Nasdravanile

BARONULUI **MINCIUNESCU.**

I.

Eră in driculu iernei, cându 'mi incepui caletori'a, intreprinsa cu scopulu de a cutrieră Rusi'a intréga. — Ce'a ce m'a indemnatu că se-mi alegu chiar' acésta parte a anului pentru o caletoria asié de lunga, au fostu cuge-tulu că dóra pre frigu si pre zapada drumurile de média-nópte ale Germaniei, Poloniei si Livoniei, — cari dupa spusel caletoriloru suntu rele, — au se se faca mai bune, fóra că se costee cev'a pre cârmuire.

Caletori'a mi-o faceam calare; acest'a e celu mai frumosu si mai placutu modu de caletorire, numai calulu se fia bunu si calaretiulu se fia sdravénu; căci prin astufeliu de caletoria nu esti espusu a te luá la lupta cu vre-unu birjariu (cocieriu), — neci nu esti silitu a te oprí inaintea fie-carei cărciume, pentru voi'a unui postariu ametitu.

Erám subtirelu imbracatu, ce'a ce nu-mi faceá prea mare placere, pentru-cá caletoriámu spre médianópte.

Caletorindu ast'feliu pre unu tempu din cele mai rele si sub o clima aspra, vedui unu bietu betrănu lungitu tiépénu pre marginea unui drumu parasitu din Poloni'a, espusu la unu ventu ghiaciosu si avéndu pre sene abié nescce cărpe cu cari se-si acopere goliciunea. — Infaçisierea acestui omu amaritu me pètrunse atātu de multu încātu desí pre unu frigu cá acest'a, care poté se-ti inghiaçie sloiu anim'a in pieptu, — me aflámu sí eu pré subtire imbracatu, totusiu, fora de-a me cugetá baremi unu minutu, me desbracái de paltonulu meu si-lu aruncái pre elu. — In acel'asiu momentu unu viersu resună prin văzduhu, care laudându-me pentru acésta fapta a îndurarei, 'mi strigá:

„Dracú se te ie nobile baronu, déca acésta fapta a ta va remané fora resplata!”

'Mi continuái calea mai departe, pâna-ce nóptea si întunereculu me apucară fóra de veste. — Nicí o urma, nicí unu semnu, nicí unu sgomotu, care se-mi fi arctatu că pre acolo eră vre-unu satu. Totu pamentulu eră acoperitu de zapada; si eu nu cunosecam calca.

Frântu de ostene'l'a drumului, me coborí de pre calu — 'mi legai pre iubitul meu animalu de vérfulu unui paru care se vedé de-asupr'a ometului, — pusei su braçiu unulu din pistólele mele si me intinsei pre zapada.

Trasei unu somnu asié de sdravénu, încātu candu me-am desceptatu eră diu'a pre la amédiadi. Cātu de mare 'mi fù mirarea candu luái sém'a că me aflu in mijloculu unui satu, intr'unu ceteriu.

Cu antái'a privíre nu vedui nicaíri calulu, — mai târdiu inse l'andii nechiazându de-asupr'a mea. — 'Mi redicái capulu si vedui pre bietulu meu animalu atérnatu de vérfulu unui turnu alu beserieei.

Lucrulu adeca se întemplantase asié cá sér'a, precându sosíse-mi eu la acestu locu, satulu întregu eră acoperitu de zapada, — preste nópte inse tempulu se moiáse preste asceptare, si precându eu dormiam, zapad'a se topí si asié eu ajunsei pre paméntu uscatu; obiectulu pre care in intunecímea noptici 'lu socotísemi a fi unu paru, nu eră altcev'a decât vérfulu turnului beserieei. — Foră de a se

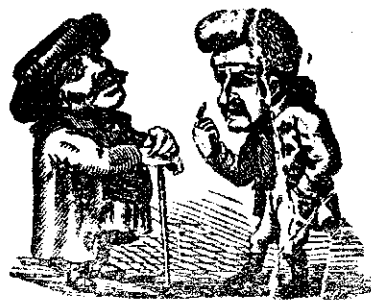
socotí murtu, — mi rógu pastorele meu să mă ducă la cărbii calulu. — apoi 'mi urmái cadai mai departe.

Tóte 'mi merseră bene, pâna-ce ajunsei in Rusi'a, unde nu e datina de a amblá calare in timpul de ierna. — Fiendu-cá principiulu meu este de a me acomodá totdeauna dupa datin'a țerei in care me aflu, — mi-am luat u sania mica de unu calu si plecái veselu spre capital'a Sant-Petersburg.

Nu sciu de secura decumv'a me aflám in Estoni'a ori in Ingliá, dar' 'mi aducu a-mente, cá si acum, cá erám in mijloculu unei padure grósnice, candu de odata me vedui urmarítu de unu lupu náprasnicu, mai inversunatu inca sí prin poft'a de mánca a stomacului seu, căru'i'a pre semne nu-i facúse destulu de unu tempu mai îndelungatu. — Me ajunsé numai decâtu. Nu eră nicí unu modu de scapare. Me intinséi, foră se sciu ce facu, in fundulu saniei; si me incredintái calului se me scóta din acésta încurcatura. Se sí întemplá ce'a ce nu indresniámu se sperezu. — Lupulu foră de-a se gená de mene, sarí pre de-asupr'a mea, navali asupr'a calului, sfasiá si mánca intréga partea din dreptu a bietului animalu, — care inebunítu de spaima sí de dorere, fugí sí mai rapede. — Erám scapatu! 'Mi redicái binisóru capulu; si vedui cá lupulu luá loculu calului pre cátu 'lu mánca. Ocaziunea eră fórté benevenita, pentru de a nu lasá se-mi scape lupulu din máni. Apucái bicíulu sí incepui a mesurá spatelé lupului din tóte poterile. Spaiementatu si infuriatu lupulu prin acésta procedura vatematóre, se rapedi inainte cu tóta iutiçl'a; cadavrulu calului cadíu josu si, lucru ne mai pomenitu, lupulu se véri in hamuri in loculu calului. — Eu din partea mea, pocníam neincetatu cu bicíulu ast'feliu cá, mergându totu asié, nu preste multu ajunserámu întregi si sanetosi in Sant-Petersburg, unde furámu întempinati de privírile curióse ale tre-catoriloru.

(Va urmá.)

Tand'a

Mand'a.

T. Frate Mand'a! Frate Mand'a! Frate Mand'a!

M. Nó, Ce-i? Ce te-a apucatu? Ce vii asié in ruptulu capului? Ce ti s'a întemplatu éra, de esti asié de necajitu?

T. D'apoi se-ti spui Frate! Ungarii dreptatea in picíore Vai! Vai! Vai! Ce s'a alege din noi, déca voru merge lucrurile totu asié?

M. Pst! Incetu, numai incetu dragú-mieu cá scí unde ne aflámu acum!?

T. Dá unde se ne aflámu?

M. D'apoi in Gher'pa, lângá temú't'a cea mai mare a Ardealului.

T. Si-apoi?

M. Si-apoi iute ne-nsgarda pe-amendoí.

T. Vai! Vai! Vai! Ce dile-amu ajunsa acum la betranetie! Seracutiú de capulu meu.

Per tik, terek, tik,
Si tak, tarak, nyik!

Voi ce-ati aretatu,
Ca alu vostru statu,
Statulu dascalescu,
Toti 'lu preamarescu,
Cati ve dicu mojtci,
Misiei si caltei;

Voi, ce documentu,
Scrisu cu juramentu,
Lasati pre pamentu:
Ca mai fericitii
Nu poteti se fiti,
Decatu candu ve striga,
„Alföld“-alu intriga,
Si candu fluierati,
De cati desbracati,
Prin Aradu amblati;

Voi, ce n'ati ganditu,
Neci la unu finitu,
Candu ati iscalitu,
Marea multiamita,
Cu corne de vita,
Carea va impunge,
Si-a vrea se v' alunge
Din a v'ostrea tiara
In v'apaa-amara;

Voue, deci, voinici,
Cei optudieci si cincii,
Asta poesia,
Fora melodia,
Voue vi-o dedicu,
Eta ce ve dicu:
Fiti blagosloviti
Cu leuca loviti,
La pamentu trantiti,
Pre pamentu teriti
Si se nu mai sciti —
— Se nu mai visati —
Cumca unde stati,
E locu de tortura,
Batjocuri si hula,
Ci voi se-lu priviti
Direptu paralisu
Ca drepta respata
Pentru-a v'ostrea fapta.

Voi, optudieci si cincii,
De dascalii voinici,
Pace se n'aslati,
Ca Cainu se amblati,

Voi optudieci si cincii
De dascalii voinici,
Carii ati luptatu,
De ati invetiatu,
Limb'a cea magiara,
Din o biata tiara,
La Aradu in cursa,
Sugandu totu la mursa;

Voi optudieci si cincii
De dascalii voinici,
Carii cu Neomulu,
Ati jocatu pe omulu,
Imbetatu cu apa
Si cu foi de ciapa;

Voi optudieci si cincii
De dascalii voinici,
Cari ati asudatu
Pan' ati operatu:
Multiamita mare
Colo 'n foi magiare,
Ca se aretati,
Ca pana-candu stati
In cursa bagati
Si in lantiu legati,
Dieu voi nu mai sciti,
Se ve svérgoliti,
Curs'a se stricati,
De lantiu se scapati
Liberi se esiti,
Liberi se trafiti,
Ci mai preferiti
La pamentu trantiti
Ca selavi se trafiti;

Voi, ce fala mare,
Colo 'n foi magiare,
Ati documentatu,
Ca v'a apucatu,
Candu v'a provocatu,
Unguresculu sfatu:
Ca se mergeti iute,
Iute pe 'ntrecute,
La Aradu, la cursa,
Ca veti suga mursa:

De veti invetiati
La cursu catu veti sta,
Limb'a cea sublima,
Si de grajii plina,
Ce, la noi, la curte,
Toti pre 'ntrecute
O 'ntonéza iute,

Si se rategiti
Ca Cainu se trahti,
Se ve pustuti,
Se ce prepaditi,
Se nu ve iriti,
Neci in dvori de di
Neci in mediu de di,
Neci l' apusu de sora,
Necicandu, candu e sora;
Numa 'n mediu de nopte,
Candu nu s'audu si'apte
Voi se ve iriti
Ca strigoii numiti.
Ci si-atunci nu 'n lume
Pr'ntre omenime,
Ci prin codrii desi,
Prin muntii alesi,
Pr'ntre vai si stanci,
Prin spelunii adenci,
Prin pesceri de lupi,
Viezunii de vulpi.

Voi dascalii voinici,
Voi optudieci si cincii,
Se ve pomeniti,
Si se ve trediti,
Ca alu vostru nume,
Pr'ntre omenime,
Cu fiori s'aude,
Cu fiori petrunde,
Ca nume de blamu,
Pe alu vostru neamu.

Voi optudieci si cincii
De dascalii voinici
Rogu-ve frumosu,
De susu pana josu,
Ca se-ni pardonati,
Si se me iertati,
Cace m'amu scapatu,
De v'amu blastematu,

Pentru-a v'ostre fapte;
Ci eta me 'ntornu,
Blastemulu restornu,
Si ve gratulezu,
Setti ce ve urezu?
Se audiu prin foi
Ca n'aveti nevoti,
Ci v'a fericitu
„Alföld“ celu cinstitu!
Se audiu anume,
'N asta mare lume,
Ca pinteni portati
— Sunteti pintenati —
Pintenii-i sumati,
Ci pusi pe opinci
La voi — me voinici,
Voi optudieci si cincii!

Deca s'ar' sgodi,
Sciti ce-asin mai dori?
Ca minageria,
De marhaie via,
Se faca din voi,
Atare Strigoii,
Si se ve aduca,
Prin lumea prostuca,
Si se ve aspuie,
Pe sfori se ve suie,
Ca si pe moimutie,
Pentru parolutie;
Lumea se se mire,
De a v'ostrea fire,
Toti se ve admire
Catu de delicati
Stati legati in latiu.
Si de-acolo voi
In magiare foi
Era se lucrati
Publice se dati
Multiamita mare
Pentru 'ndestulare.

Reteganulu.

Diplomatulu, Tieranulu si Porculu.

Bismarck face de multe-ori primblari incognito.

Intr'o di elu intalni unu tieranu care era forte necesita
cu unu porcu care grohoea cumplitu, cu tote ca intrebuintia
tote mijlocele de a-lu pota duce azasa.

Bismarck se-apropie de elu tocmai candu tieranulu
prinsese porculu cu manele s'ale.

— Amfca, i-i dice elu, nu cunosci secretulu de a con-
duce aceste dobitoce.

— Ce secretu?

— Vrei se ti-lu spunu?

— Cum se nu vreu, dragulu meu omu.

— Lega-lu cu franghi'a de laba si-lu lasa se fuga lini-
scitu inafntea ta.

— Ast'a n'are se-lu impedece de a striga, fetulu meu.

— Deca va mai striga, lega-lu de picioare si-lu lasa cu
capulu josu.

Tieranulu asculta, urma sfatulu si porculu tacu. Miratu
de dibac'a necunoscutului i-i dise:

— „Se cunoose ca esti omu de mesitesugulu acest'a!“

STAFETA SATULUI.

Inchinatiuni de sanatate tuturor prieteniloru acestui
unicu diurnal, caruia i-i mai vine voia a face cheff omeniloru necajiti
si a rida de neobrasnicia domniloru stapeni si de faciaria fariseiloru
moderni.

Unu prietinu. Prietinu--neprietinu: branza-i pe bani. Si noi
trebuie se traimu de-acolo de unde muncimu! -- 1 fl. 50 cr. nu-i o lume,
deci: la posta cu ei!

Pre Schaffer nu-lu potemu incarcera pana-ce nu ni-lu vei
tramite intregu intregutu incalciatu imbracatu, -- alt'mintrea din celea
tramise ni-amu convinsu ca fai priusu cum se cade.